GRADSKA BIBLIOTEKA
„JURAJ ŠIŽGORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODJEL

Tribuna

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU. Mali oglasnik 10 riječi D. 8.50 svaka daljnja 50 p. Priopćeno po retku D 10 — Plativ i tuživo u Šibeniku

IZLAZI SVAKOG DRUGOG DANA U JUTRO OSIM NEDELJE. Uredništvo i uprava u Tiskari E. Vitaliani i Sin, Šibenik, Ul Episkopa Milaša. Izdavač i odgov. urednik Hamilkar Vitaliani — Telefon br 47 —

POJEDINI BROJ STOJI DINARA 1.50. Pretplata mjesečno Din 14.- Inostranstvo Din 20. Čekovni rač. Zagreb 38.114 - RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

GODINA IV — ŠIBENIK — 16 JUNI 1936 — SPLIT — BROJ 382

ITALIJA I EVROPA

Zagreb 14 VI.

Razmak vremenu do sastanka Vijeća Društva naroda uključuje sva obilježja jednog vrlo presudnog političkog razdoblja za cijelu Evropu. Pomalja se sudbonosni problem: kamo će Italija?

Ona je iskoristila najneizvjesniju evropsko—političku situaciju, uzbibanu poznatim događajem na Rajni, a i prije tega odjekom francusko—sovjetskog pakta, pa je nastavila svoj vojni pothvat protiv Abesinije, da ga u najkraćem roku i završi s uspjehom, koji je općenito poznat. Nije ju pri tome omelo ništa, pa ni sankcije. Sada ona očekuje, kakav će konačni stav prema njoj da zauzmu velesile, naročito Velika Britanija. Rim je već formulirao svoj dilem: on će prema razvoju prilika prihvatiti ili francusku ili njemačku političku koncepciju. Italija će ili ostati u Društvu Naroda i sarađivati sa zapadnim silama u Evropi, ili će istupit iz Ženeve i privoljeti sasvim politici formiranja bloka nezadovoljnih evropskih država, u čemu je već i do sad bila prilično aktivna.

Rekonstrukcija talijanske vlade ima takovu pozadinu: pred njom, ili bolje iza nje, stoje dvije kardinalne eventualnosti. Rim misli, da između tih dviju eventualnosti stoji njegova sadanja najzgodnija konjuktura za sondiranja, za uticanje na raspoloženja svih onih, koji će s njim da pregovaraju ili ne pregovaraju.

Ali ima drugih momenata, koji bi taj račun Italije mogli pomrsiti. Svi oni, koji hoće da ostanu vjerni Društvu Naroda i koji u nj vjeruju, ne mogu da gledaju ravnodušno, a još manje simpatično na pojave, koje ukazuju da bi Italija mogla ipak jeftino proći i da bi još imala izvjesnu uticajnu ulogu na razvoj situacije. U najgorem slučaju oni bi Italiji pogledali kroz prste samo onda, kad bi im se dao čvrst i neopoziv zalog, da će Evropa uopće, a napose izvjesni njeni krajevi biti pošteđeni od bilo čijeg a naročito od talijanskog presizanja,

Kraj takvog zaloga moglo bi jedino u narednom sastanku Vijeća Društva Naroda doći do nekog kompromisnog zaključka, koji bi oštrinu i težinu situacije uklonio. Jer Društvo Naroda također treba izvjesnih jakih garancija od strane svih svojih članova, da gа se ne bi i opet okrivilo, kao ovog puta, da je njemu pripisati neuspjeh, što nije spriječen rat u Africi. Tu se nameće potreba njegove reforme, za koju se sad izražava i Italija.

Problem kolektivne bezbjednosti mora biti izrađen i apliciran na konkretne mogućnosti; inače se i opet zatajiti njegova provedba. A članovi Društva Naroda moraju pristati na bezuslovno opsluživanje one discipline koju im nameće duh tog društva. Sve je to dobro i lijepo u načelu. No, sad je čas, kad treba izići najprvo iz jedne mučne situacije, da se onda pređe na detalje i na zaključke. Sad i Francuskoj i Engleskoj treba oprezno i smišljeno manevrirati između Rima i Berlina, kako bi stvorile povoljnu atmosferu za jedan aranžman, koji bi bio pogodan miru, a istovremeno koji ne bi ni u čem povrijedivao osjetljivost manjih i uopće neutralnih država. Saint—Brice u „Journalu" pledira n. pr. za privađanje Italije u Ženevu, jer da je to jedino sretstvo za spasenje Društva Naroda i za obuzdavanje pangermanizma. U Londonu međutim uporno rade na tome da bi došlo što prije do francusko—njemačkog zbliženja, ali se istovremeno vidi, kako bi se odatle htjelo djelovati i na Italiju, da bude privučena u evropsku saradnju s čisto mirovnim ciljevima. Tu pak i opet iskrsava automatski pitanje sankcija.

Engleski ministar financija Neville Chamberlain održao je u srijedu simptomatičan govor u tom pogledu; on je oštro napao politiku sankcija protiv Italije. To se u diplomatskim krugovima uzimlje kao znak približavanja između Londona i Rima. Komentira se taj govor i tako, da se Chamberlain ne bi bio na taj način izrazio, kad u britanskoj vladi ne bi bila zamjetljiva jaka struja u prilog ukidanja sankcija.

Francuski ministar vanjskih poslova Yvon Delbos dao je razumjeti, kako će njegove odluke biti samo rezultat zrelih prouka; on je za predtečni sporazum Pariza i Londona u svrhu, da skore rasprave u Ženevi ne dovedu, do veće zamršenosti. Zastor će se podići tek 26 ov. mj. Tog dana morat će biti već jednom — situacija jasna. Diplomatske kancelarije imaju vremena za pripremanje odlučnih razgovora ali je glavni uvjet taj, da ne bi jedni čekali dok drugi započnu. Treba da akcija bude simultana.

Italija je rekonstrukcijom vlade dala razumjeti, da je sklona pregovorima i u tom pravcu pače definirala izvjesne svoje poglede i nakane. Možda je ta rekonstrukcija uslijedila na izvjestan pritisak, koji bi se inače bio jače ispoljio i dalje produžio. Raspoloženja su, dakle, za sporazumijevanje povoljna; sve stoji sada u tome, da se nađe jedna zgodna formula, koja će otupiti dosadašnje oštrice u međunarodno—evropskoj politici i osposobit ju za onaj sistem saradnje, koji će ujedno biti i garancija mira. Težak zadatak doduše, ali puno bi teže bilo ono stanje, koje bi nastalo, kad se taj zadatak ne bi riješio. Italija u prvom redu, a Njemačka za njom, moraju sad bjelodazo dokazati Evropi, da njihove izjave u prilog miru nisu dvomislene, već iskrene i ispravne. Samo tako imat će za sebe simpatije svih država, koje se očito i nedvoumno zalažu za mir. Ne dođe li do toga, onda već znamo što čeka Evropu: teška i kobna utakmica u naoružavanju, koja ne može dovesti do sukoba. Zbog toga razmak do 26 ov. mj. uključuje, kako rekosmo, sva obilježja jednog vrlo presudnog političkog razdoblja. Dinko Sirovica.

Diplomatski sukob izmedju Poljske i Rumunjske

Bukarest 16 Prema nekim zvaničnim informacijama, nekadašnje svečanosti dovele su do značajnog diplomatskog konflikta, koji može jako kompromitovati i onako zategnute poljsko-rumunjske odnose. Rumunjski je naime državni sekretar za fizičko vaspitanje uputio svojedobno poljskom omladinskom udruženju „Związek Strzelecki" poziv da učestvuje na nekidašnji jubilarnim svečanostima. Poljska je vlada nato poslala u Rumunjsku posebno odaslanstvo od 30 omladinaca pod vodstvom od 6 učitelja koji su i stigli u Bukarest 5 o. m. U zadnji čas, kad je ta omladina imala da skupa sa onom jugoslovenskom i čehoslovačkom prodefiluje ispred tribine Suverena, rumunjski je ministar Titulesku zabranio Poljacima sudjelovanje u tom defileu. Ta je zabrana izazvala veliko negodovanje kod Poljaka i bila je, kako to u Bukarestu tvrde, jedan od glavnih uzroka da je Nj. Vis. Knez Pavle napustio Bukarest. Poljska je omladina otputovala iz Bukaresta već 8 juna, a sinoć je poljski poslanik u Bukarestu predao protestnu notu svoje vlade.

Najaktivnije žarište balkanske solidarnosti

Govor g. dr. Koste Lukovića, šefa Centralnog presbiroa na prvoj sednici konferencije Balkanske štampe.

Na prvoj sednici konferencije Balkanske antante štampe posle govora rumunskog ministra spoljnih poslova g. Tituleska održao je govor šef jugoslovenskog Centralnog presbiroa pri Pretsedništvu Ministarskog saveta g. dr. Kosta Luković, koji je uglavnom rekao :

„Čast mi je danas u deo velika čast. da govorim posle s pravom toliko slavnog govornika i da pozdravim konstituirajuću konferenciju Balkanske štampe, koja se sastala u Bukureštu.

Sve ono, što doprinosi pojačanju prijateljskih veza balkanskih naroda, jugoslovenski je narod spreman da prihvati i primi sa radošću. Jugoslovenski narod prožet je duhom saradnje balkanskih naroda, a Beograd je najaktivnije žarište. Uloga jugoslovenske štampe sastoji se u tome, da što više doprinese jačanju prijateljskih veza. Videći u tome jedini put našeg spasa želimo da štampa čini uspešnija već postojeća prijateljstva i da pripremi teren za nova prijateljstva na Balkanu.

Svim naporima, koji imadu da pripreme bolju budućnost u ovom delu Evrope, spremni smo da ukažemo pomoć. Ustalom, naš je narod prožet najlepšim idealom čovečanstva, idealom mira i napretka. Jugoslovenska štampa čini sve napore u službi tom velikom idealu balkanskih prijateljstava, inkarnaciju čega smo imali u našem velikom Kralju Ujedinitelju i Oslobodiocu.

Balkan je domen, koji pripada slobodnim narodima i naša štampa sma tra, da joj je dužnost da poradi na tome da oni, koji su se borili, sva pitanja uređuju prijateljski i danas naš ideal prijateljstva i saradnje ujedinjuje sve više i više. To je naša najiskrenija želja i mi želimo što potpuniji uspeh ove konferencije, koja je tome posvećena.

Što se mene lično tiče, na položaju na kome se nalazim ne prestajem da sa ustrajnošću radim na učvršćivanju balkanskog prijateljstva.



SUHI KRUH (Inostrana politička šala)

„Šta, još uvijek sankcije?" (Petit Parisien.)

Traži se dopisnike *iz Splita, Dubrovnika i ostalih mjesta. Molimo ponude slati uredništvu Tribuna.*

Zašto se ima i mora, podići veličanstven spomenik Velikom i Uzor KRALJU ALEKSANDRU I. UJEDINITELJU u Splitu, u srcu našeg divnog Jadrana

Mnogopoštovani g. uredniče!

U V. vrlo uvaženom listu br. 342 od 10 marta o. g. na 2 str. je izišao članak pod natpisom: „Za dostojan spomenik Kralju Aleksandru I. u Splitu" od g. Dr. Branislava Radice; u vezi kojega ću Vas umoliti za gostoljubivost i da izvolite u jednom od narednih brojeva objelodaniti po istom predmetu sledeći osvrt.

Pomenuti sastav g. B. Radice je pohvalan i nitko mu nemože osporiti patriotsku stranu, ni plemenite namjere, koje ga inspirisaše, ali je nepotpun s prostog razloga, što tek u samom završetku istoga s jedine dvije riječi se sjeća 10. jugoslovenske banovine „naše emigracije", kad kaže: ...na čelu sa Sokolom i Narodnom Obranom sastanu hitno i sporazumne kako da se ovo izvede; a dosadašnji Odbor, koji namerava podići mali spomenik, mora konačno uviditi, da građanstvo Splita i *rodoljubni iseljenici* imaju pravo i dužnost da kažu svoju reč o veličini spomenika kao i o mestu gde da se podigne..."

Osvrnućemo se ovde na ono, šta je po ovom učinjeno u srcu Jadrana, biser Splitu, kao što i s druge strane, amo u gradu Antofogasti, a što imade svoju veliku historijsku i patriotsku važnost.

Iza onako teške nacionalne žalosti, što nam ju donese, čitavom našem narodu, Marseljska tragedija, bilo je sasmá pojmljivo, da će u onom Splitu, koji je uvijek bio i ostao centar vatrenog patriotizma, roditi s ideja o podizanju spomenika Kralju Mučeniku, kao što taj silni nacionalni udarac nije ostavio po strani ni grad Antofogastu, u kojem živi ona dična, borbena i nadasve svesna jugoslovenska naseobina, iz koje je pukao prvi poklič za narodno oslobođenje i ujedinjenje na velikom Kongresu svih naših Juž. američkih naseobina održanom dne 23 januara 1916 g. i u tom istom gradu Antofagasti, prije nego igdje gdje živu Jugosloveni, bilo u Jugoslaviji ili izvan uje, odmah iza te preteške tragedije, dne 1. oktobra 1934 g. sastao Veliki Žalobni Svekolonijalni Zbor, i tu sred najveće tuge i bola jednodušno je zaključeno podići veličanstven i dostojan spomenik Velikom Kralju Mučeniku u Splitu. Na istom Žalobnom Zboru bi izabran *Centralni odbor za podignuće spomenika Kralju Aleksandru I.*, sastavljen „Rodoljubni apel" na čitavu našu emigraciju u čitavom svijetu, za akciju oko sakupljanja dobrovoljnih priloga u tu plemenitu svrhu. Razaslano je na hljade apela i popratnih pisama: Kr. predstavništvima, Poslanstvima i konsulatima, nacionalnim udruženjima, listovima, te uglednim i uplivnim pojedincima u svim našim naseobinama diljem svijeta, kao što se priopćilo našu nakanu Kr. Vladi, Dvoru, svim Ministarstvima i nadleštvima, uglednim listovima i ličnostima, kao što s prednošću Gradskom poglavarstvu Opštine grada Splita, Jug. Matici, Jug. Straži i t. d. — moleći ih za kooperaciju, eda naša akcija polući onu svrhu koju imadjasmo u vidu, a koja da okupi svu našu emigraciju i Jugoslaviju, oko svijetle uspomene Velikog Kralja Mučenika, i tako ujedinjene duhom, osnaži za spas i veličinu lijepe naše Jugoslavije, na koju graknuše crni orlovi sa svih strana, da ju raskomadaju, a nas podjarme pod još teže, jače i veće ropstvo!!

Sasma shvatljivo i opravdano, krv sveta i neokaljana krv, Dičnog i Plemenitog Kralja Aleksandra I. potresla je čitavom Jugoslavijom i njenom Emigracijom, i to dalo impozantnog odjeka čitavim svijetom davši tako naš dragi narod svim i svakome najboljeg dokaza o ljubavi i neoborivim simpatijama spram Svog Kralja-Mučenika, kao što i spremi, da grčevito brani ujedinjenu svoju Otadžbinu, koju mu namro Kralj Ujedinitelj!

Bio je to najbolji znak naše suverene zrelosti, a tradicionalnim tlačiteljima i inspiratorima marseljskog zločina, smrtni udarac ne u ledja, već čisto u prsa, rekavši im: *„Stanite! smrtne nemani, tu, i ni makao dalje!"*

U historiji čitavog čovječanstva će to ostati za sva vremena zapisano, kako je naš narod div, — div svoje Slobode!"

A sad da vidimo, šta je sve slijedilo iza poduzete akcije oko sakupljanja priloga za spomenik Kralju Mučeniku, i s kojim rezultatima pri Odboru u Splitu i ovom Centralnom u Antofogasti.

Mi, kao Centralni odbor za podizanje spomenika Kralju Aleksandru I. u Splitu, od Odbora u Splitu nijesmo bili potanko izvještavani o predradnjama u tom pogledu, već samo u toliko, koliko se sakupilo u Primorskoj Banovini, te da se ima sastati „jury", koji će odlučiti o gradnji spomenika, mjestu i trebovniku, i to je bilo sve!

Nadali smo se mnogostrukoj saradnji iz domovine, kao što i iz naseobina, u ovoj nadasve plemenitoj i historijske važnosti akciji i djelu, te kad smo zapazili, da nam se počeše i podmetati klipovi, kao i mala ili nikakva pažnja ukazivati, sa strane onih, koji baš trebahu nam biti najuži saradnici, tad da spasimo u začetku samu stvar, osnovasmo i naš vlastiti organ „Čuvajmo Jugoslaviju", a koji je izlazio i živio od spontane kooperacije naseobine u ovom gradu, a na rizik svog vlasnika i izdavača, pisca ovih redaka, a da nije to koštalo Centralni Odbor, a ma ni prebijene pare.

List „Čuvajmo Jugoslaviju" je vodio i širio jednu žilavu i intenzivnu propagandu, kako je to poznato svakome, koji je imao prigode pratiti njegovo pisanje, a koji je nažalost morao decembra 1935 g. obustaviti svoje izlaženje, jer, iako je njegov nacionalni rad bio uzoran, nije imao sreću da u toku svog izlaženja postigne pomoć, koju je trebao, a da uzmogne širiti akciju oko spomenika, kao i poticne na nacionalno okupljanje našeg naroda po našim naseobinama.

Naravski, da je to krupna greška, a i zabluda, takove plemenite akcije i nacionalni rad prepustiti vlastitoj sudbini, koja da njim lama, dok ju sasma ne slomi, na uštrb narodne stvari, a i onih, koji samopregorno takova šta rade, time oštete moralno i materijalno, iako bi ih se moralo zdušno pomoći, jer takovi pokreti su sve rjedji, a to je baš zato jer su svi oni, koji su takova šta počimali nalazili svoj tragičan završetak pri takovom svom idealizmu i patriotizmu.

Centralni odbor je likvidovao, a list sam kako već rekosmo takodjer, jer nije imao potpore, već njegov vlasnik je trebao da sa znatnim deficitom završi svoju bilancu, tog nacionalnog rada. Pošto je Centralni odbor likvidovao on je sav sakupljeni novac poslao u domovinu na ruke samog g. Predsednika Gradskog Poglavarstva Opštine Splita, g. ing. Mići Kargotiću, u vrednosti od oko 100.000.— dinara, sakupljenih uglavnom između naših naseobina: Antofagasta, Tocopilla, Chuquicamata. Arica, Calama, of „La Valparaiso" (Chile), Potosi (Bolivia), Comodoro, Rivadavia i Evsenada (Argentina), Berlin (Njemačka), Prag (Čehoslovačka) i Auckland (New Zealand) kako smo to objelodanili u našem listu „Čuvajmo Jugoslaviju".

A gdje su sve ostale bezbrojne naše nacionalne naseobine, šta su one učinile, da iskažu svoju ljubav, zahvalnost i simpatije svom Velikom Kralju?!

A šta su sve učinili, posebno, javni listovi u Splitu, da pomognu akciju oko spomenika?!

Da nije pokrenut list „Čuvajmo Jugoslaviju" i potpisani preuzeo na se bo svu administraciju i financiranje istoga, koliko bi se bilo polučilo i imalo iz svega ovog vrlo samopregornog rada?!

Iz domovine nikakvu pomoć ni saradnju, od bezbrojnih naših naseobina iako se kite sa svim patriotskim epitetima prekaljenog rodoljublja, ni odgovora, dok neke iskazaše ljubomoru do u tančine, pa se namotala pomisao kod mnogih aktivnih saradnika: „Ili smo mi na krivom putu s našom akcijom, ili ona ne zaslužuje onu pažnju, koju joj mi pridajemo s našim radom i samopregorom!" Još štošta se kroz zube govorkalo, što nas boli ovde isticati, jer uistinu je na svaku osudu!

Iako je C. odbor u Antofagasti likvidovao, da je bilo sredstava za izdržavanje lista „Čuvajmo Jugoslaviju", bilo bi se nastavilo oko širenja iste, i nema sumnje, da bi se bilo imalo vidnijih rezultata, ali kako list izdavati, koji nema pomoći, a deficit znatan?!

Nadali smo se, da će se imati takovih rezultata, kojima će se moći u djelo privesti ne samo ostvarenje veličanstvenog i dostojnog spomenika, već kud i kamo i divnijih zadužbina, kao javna bolnica, škola i slično, nozeći svijetlo ime Kralja Mučenika!!

Mirni smo, spokojni i ponosni, da smo učinili ono, šta svaki čestiti sin i rodoljub svog roda i nacije bi učinio, da na sreću naroda iz kojega je nikao i u njem se odnjihao, čuvajući uspomenu onih, Slavnih i Velikih Muževa, kojima se duguje sve ono, šta imademo sreću uživati, kao djelo njihova napora i dane krvi na sveti oltar rodjene grude.

E, kad bi se patriotizam mogao mjeriti po riječima i kavanskim kibicima, tada bi svi oni, koji se time bave, bili veliki narodni dobročinitelji, oci, šta više heroji. Ali naša narodna poslovica veli: „Na muci se poznaju junaci!"

U citiranom članku, se veli i vodi riječ o podizanju dve vrsti spomenika, to jeste, jedni su za mali, a drugi su za dostojan spomenik! Eto i tu se vidi ono, šta smo mi već istakli u našem osvrtu, iako ipak nijesmo rekli mnogo toga, šta bi se dalo reći, eda previše ne osudimo one, koji trebaju biti osudjeni, kao što je za osuditi i one koji se podjaljuje u dvije grupe s pogledom, na to, kakav spomenik bi se imao postaviti.

Stvar je vrlo jednostavna. Ona je u tome: Čitav naš narod na primorju i u emigraciji, doprinco ili ne do danas za tu plemenitu i nacionalno-historijsku stvar, je zato, da se ima i mora podići jedino, samo i isključivo *veličanstven i dostojan spomenik, kako to zaslužuje Velika Ličnost, još značajnije veličine, kakav je bio kralj Aleksandar I. Ujedinitelj.*

Tu nema, a i ne može biti, a ni doći do nikakove diskusije, kao što ni po pitanju predjela, koji se ima izabrati, gdje se ima postaviti sam spomenik, jer to svak predpostavlja, da mora biti najuvaženiji i najvidniji položaj u gradu Splitu, s kog će on biti najjači impuls i inspirator čuvanja i očuvanja naseg mora i njegova zaledja, a našim neprijateljima smrtni trepet, *da će svi sinovi našeg roda biti ono, šta je bio ON, uvijek velik, uvijek snažan, i uvijek nesalomiv u odbrani vlastite i rodjene grude, svoje lijepe i ubave Jugoslavije.*

Pa kad se sve to imade u vidu i sijaset tih prednosti, koje bi se dalo navesti, čemu diskusije, čemu polemike i čemu, ona vječna naša naklapanja, kad velika i historijska djela, trebaju velike i slavne muževe, a ovima treba, kao amanet mladjim generacijama postavljati impozantne spomenike, kao što to su činili i čine svi veliki i kulturni narodi, koji mnogo drže do svoje veličine, moći i slobode!

Ta zar ne čusmo, a mnogi i ne vidjesmo, veličanstveni spomenik „Slobode" u New-Yorku, i iz koje daljine se on zapaža. A zašto?! A zar ne čusmo i poznajemo one veličanstvene spomenike iz egipatske, rimske, grčke itd. historije. A ne čusmo za nadčovječne spomenike u sovjetskoj Rusiji, u prvom redu onaj Leninu!

Ta u samom Splitu imademo je dan takav veličanstveni historijski spomenik „Deoklecijanovu palaču", koja svojom impozantnošću privlačuje spontanu pažnju stranca i svakog tko ju imade prilike vidjeti!

Eto i da ne nabrajamo sijaset tih primjera u historiji svih naroda, zašto spomenici trebaju i moraju biti impozantni i dostojni onih narodnih veličina, koje oni predstavljaju, i s druge strane radi odgojne strane i upliva, koje će oni činiti na mladje i buduće generacije.

Ako nema odmah sredstava, da se u djelo provode, pa zar to mora biti odmah, danas?! Zar sâmo vrijeme neće opravdati *„raison d'etre"* tih veličanstvenih tvorevina za veličinu má kog naroda!

Šta preostaje, prosleditи akcijom oko sakupljanja, u čitavoj Primorskoj Banovini i našoj emigraciji, dok se ne sakupi potrebna svota, kojom će se moći da učini takova šta, — šta će biti zaista remek-djelo, dostojno Lika Velikog Vladara, kao što najbolje činilac u vaspitanju budućih generacija, stvaralačkih generacija, kakav je bio i sam naš Veliki Kralj Aleksandar I. Ujedinitelj! Tim ćemo ujedno učiniti veliku uslugu čitavom našem narodu i Jugoslaviji!

Iz principa, svi spomenici, ma koje vrsti, u jednom narodu trebaju i moraju biti monumentalna djela, jer oni imadu silan utisak na buduće generacije!!

Zato dakle, Odbor za spomenik, koji još uvijek postoji u Splitu, treba da odmah počne i nastavi svojom akcijom. Tamo, preko svih prosvjetnih, kulturnih i gospodarskih ustanova, vidjenih ličnosti itd., — a u našoj emigraciji, preko narodnih predstavništava, narodnih udruženja i uplivnih i vidjenih naših iseljenika itd., pa nema sumnje, da će se još da sakupi, *zar možemo vjerovati u to, da oni, koji još nijesu dali, da i oni neće spontano i dobrovoljno položiti svoj prilog?!* Sigurni smo, da jeste, ali samo treba, da se akcija drži živom i budnom.

Imade dobrih rodoljuba, koji nijesu dali ni centa, kao što i čitavih naseobina, pa ih ponovno i na siguran način treba nato potsjetiti, i dobar rezultat neminovno neće izostati, te prema načinu kako će se voditi ta propaganda i sakupiti preko očekivanja, te i još koji vidniji spomenik podići uspomeni Kralja Mučenika, na pr. Bolnicu, školu, itd. (sirotište), — sve to ostaje narodu i iz svega toga narod imade vidne koristi u moralnom i materijalnom pogledu.

Spomenik treba da bude očiti odraz, jedinstva između majke Otadžbine i naše Emigracije, i da se to jasno odrazuje na njemu istome, kamo će da se nalazi s jedne strane



Prije par dana desila se na Dunavu parobrodarska nesreća. Brod „Wien" naletio je na jedan most i pri tome je, u pravom smislu riječi, raspolovljen. Odmah je počeo da tone tako da je šest ljudi posade, koji su se nalazili u unutrašnjosti broda, bilo nemoguće spasiti. Srećom nije bilo putnika, jer bi u tom slučaju broj žrtava bio zastalno veći.

natpis domovine, a s druge onaj o emigraciji ili pak to sve može da bude stopljeno u jednom, možda još ljepše i značajnije, to je posao umjetnika i arheologa, koji imadu potražiti pravo značenje i bitnost djelâ. Čim se takovim pitanjima posvećuje dužna pažnja tim to imade jači utisak za one, koji su pomogli djelo ostvariti, a na ostale takodjer, da u sličnim prigodama u budućnosti odaziv biva jači i plemenite pothvate se s više razumjevanja prihvaća.

Imajmo u vidu i ne zaboravimo, da narodi, koji podižu monumentalne spomenike, svojim zaslužnim narodnim veličinama i sinovima, jesu veliki narodi, po svojoj kulturi, te srcu i duši, — i najsigurnijim načinom utječu na svoja iduća pokoljenja, — koja bivaju velika i dostojni sljedbenici svojih predja, te u svijetu, u kolu kulturnih naroda, igraju onu ulogu, koji umiješe sebi samim sami steći i osigurati. *Tako isto svoj vlastiti grobar je svaki onaj narod, koji ne čita svoje najsvetlije historijske tekovine sa svojih narodnih monumentalnih spomenika.* Tako isto tko iz sitničavosti i invidije ne pomaže takove akcije, nema ni trunа patriotizma, jeste moralna nula, pigmej i grobar svog naroda, nema pravа na život, jer njime šteti zajednici.

Od najznačajnije kulturne vrijednosti jesu i ostaju spomenici zasužnim muževima i narodnim podvizima, ma u kom narodu!

Spomenici imaju veliku historijsku, kulturnu i odgojnu vrijednoet, višu i značajniju, nego sve ispisane historije i književnosti.

Dok naši narodni spomenici budu impozantniji, tim će biti i značajnije i muževnije naše buduće generacije, i naše jedinstvo i sloboda više cijenjene i trajnije; inspirišući im religijski kult u čuvanju istih.

Rod veliki narodni pjesnik Petar Preradović nam je ostavio sveti zavjet o tome, riječima:

„Naš bo, koji mrtve štuje,
Na prošlosti budućnost si snuje!"

— —

Spomenici prvoklasno se podižu i imadu tu vrijednost, da čuvaju i i izdižu nacionalni kult u narodu, a onda tek da dadu onu važnost svojim narodnim muževima, koju oni zaista i zaslužuju! te da budu svijetli primieri idućim generacijama!

U svom nap'su g. Dr. B. Radica ističe, da po uvjeravanju umjetnika-stručnjaka po ovom poslu, dostojan i veličanstven spomenik Kralju Mučeniku, nebi stajao više od oko 700.000 dinara, pa zar da se ta svota nemože sakupiti na našem primorju, i izmedju brojnih iseljeničko povratničkih organizacija u Jugoslaviji i našoj emigraciji, desetoj jugoslovenskoj banovini??!

Pri svemu ovom, glavnu i odlučnu riječ imadu: Odbor za spomenik i nacionalna udruženja u Splitu rad načina, kako da reorganizovanim radom poluči najbolji rezultat, preko onih lica, koja imâdu u svojim rukama i vode naša sela i naseobine; i kulturne ustanove u njima!

Jugoslovenska emigracija je bila uvijek širokogrudna i nadasve rodoljubna u svim nacionalnim akcijama, sasma logično pri ovakoj, i ona zato ne traži ni hvale ni slave, *već samo jedno, da se o njoj vodi onog računa i iskazuje ona pažnia, koje ona punim pravom zaslužuje;* kao jači i odlučni činilac naše državne bilance u ekonomsko patriotskom smislu.

Našu emigraciju treba osvojiti, privući k otadžbini, a to se može i mogućno je jedino i samo, pažnjom domovine, ne kao dosada već onom skrbi, kojom rodjena mati njeguje svu svoju djecu.

Trezven i konstruktivan nacionalan rad se bazira na svijesti naroda, a ne kritici, koja ničim korisnim ne redi!

Predjimo takovom radu i naš narod će biti velik i slavan, a Jugoslavija vječna i nesavladiva! Marpbis.

Antofagasta, aprila 1936.

„ILS" INDUSTRIJA LIJESA
TVORNICA SANDUKA - SIBENIK
Skladište svakovrsnog materijala. Prodaja na veliko i malo uz najpovoljnije dnevne cijene i uvjete. Telef. br. 30.

PREGLED DOMAĆE ŠTAMPE

„Sumrak politike g. dr Mačeka"

Iz članka pod gornjim naslovom, objavljenog od „Narodne Samouprave", koja izlazi u Kragujevcu, prenosimo ove retke:

I parole i taktike g. dr. V. Mačeka počinju da blede i da gube svoju podlogu. Narodi se ne mogu dugo držati u zabludama — a ceo sistem g. dr V. Mačeka je doista jedna zabluda.

Pre samo nepunu godinu dana postojao je jedan izvesan broj fanatičkih pristalica g. dr. V. Mačeka, koji prekо njegovog imena nije hteo dalje i da razmišlja. Danas takvih fanatika nema, a i ako ih ima oni su krajnje neznatni, da se o njima ne može voditi računa. I najčešće pristalice g. dr Vlatka Mačeka očekuju da im njihov vođ pruži neko stvarnije opravdanje onih bezbrojnih obećanja i grdnji. Njima više nije dovoljno samo govoriti da ovakvo državno uređenje nije dobro; oni osećaju da vide koje je to uređenje bolje; takvo uređenje oni ne očekuju sa strane g. dr. V. Mačeka, jer su svesni da se ono ne stvara bežanjem od rada. U njihovim duhovima se začinje klica utakmice, koju ima da stvori nov progres, te ako bi u tom periodu prosperiteta ostali pasivni, kako ih vodi njihov vođ, oni predosećaju velike gubitke materijalne, a preko njih i moralne. I dok su se oni mogli oduševljavati golim grdnjama g. dr Mačeka u trenutcima kada ništa nisu imali izgubiti, teško da bi ih to oduševljenje držalo i u trenutcima kada mogu časno i pošteno nakaditi sve štete, koje su od rata do danas pretrpeli.

Znaci rashlađivanja masa prema akciji g. dr Mačeka već su sasvim vidljivi. Hrvatske mase, što se daje iz njihovog javnog mišljenja opaziti traže od g. dr Mačeka aktivno držanje, a ne slabosti i prazno taktiziranje. One sada sa nervozom postavljaju pitanje: dokle će g. dr V. Maček voditi ovaj način politiziranja? U tome pitanju leži sumrak politike g. dr Mačeka, jer njega samo pre godinu dâna nije bilo."

Je li seljaštvo samo za sebe narod?

„Kat. Tjednik" osvrće se na tvrdnju R. Hercega, da je samo seljak u potpunom smislu čovjek, a seljaštvo samo za sebe narod. Za tu tvrdnju veli „Kat. Tjednik":

„Izgleda nam, da je i ova Hercegova teza izgrađena na vrlo nemiloj zamjeni pojmova. On jednu teoretsku mogućnost ili jednu raniju razvojnu fazu narodnog života generalizira i prenosi u konkretnu sadašnjost. Moguća je, po sebi, i čisto seljačka država, pa i čisto seljački narod, gdje se odista svi ljudi — moralno uzeto — bave poljodjelstvom i žive patrijarhalnim, seljačkim životom, a drugi se staleži (obrtnici, radnici, upravnici, inteligencija) nalaze tek u zametku, u rudimentarnim oblicima. Ima, sigurno, i danas takvih primitivnih naroda a vrlo je vjerojatno, da su nekad i Slaveni, i Hrvati, tako živjeli, u plemenskо zadružno patrijarhalnom socijalnom uređaju, bez jače državne kohezije, bez činovništva, vojske i industrije. Ali je, držimo, isto tako jasno, da se u taj oblik ne smije stavljati bitnost naroda i da su mogući i drugi oblici. Dapače čini nam se, da je a priori očevidno, da je takav čisto seljački narod moguć samo u vrlo primitivnim kulturnim prilikama i da takav kolektiv nužno pokazuje tendenciju razvitka u stalešku državu. Sam kulturno-gospodarsko-politički razvoj stvara i stvorio je i kod nas staleže i uobličio narodni organizam i kolektiv u današnji složeni oblik. I mi ne možemo uopće zamisliti, kako bi se, s nekim objektivnim temeljem mogli tako stvoreni drugi staleži narodne cjeline isključiti iz pojma naroda, a pojam naroda suziti samo na aktivne seljake. To bi značilo izmišljati pojam dijela s pojmom cjeline, a to je očita nedosljednost. Same seljake proglašivati narodom i govoriti o seljačkom narodu može se, po našem mišljenju, samo u prenesenu smislu, kako smo to i dosada radili i kako smo mi uvijek tumačili tu tvrdnju hrvatskog seljačkog pokreta: — u smislu, da je kod nas seljački stalež daleko najmnogobrojniji, najvažniji, a, i zbog svoga neposrednog kontakta s prirodom, moralno najzdraviji, pa da se prema tome narodni život mora na nj u prvom redu osvrtati. U tom bi se smislu radilo o primjeni principa: „Denominatio fit a potiori parte".

Dr Mirko Košutić međutim u „Hrv. Dnevniku" tvrdi slijedeće:

„Seljaštvo se samo u sebi vječno obnavlja iz neprolaznoga vrela narodne snage, pa zato i njegova politička stranka teorijskoga političkoga programa. I ona ne ovisi o članstvu pojedinih sumišljenika i pristalica.

Ona je narod, u njoj su automatski sve generacije hrvatske narodne prošlosti, sadašnjosti i budućnosti.

Zato i ništa, u čem nije njegova stranka sudjelovala i u čem ne sudjeluje, ne može imati za narod nikakove odlučujuće važnosti, niti vrijednosti.

Turci o nama

„Haber" turski list u Carigradu, donosi od strane svog urednika g. Murata Sertoglu jedan značajni članak o svemu onome što je na svom putu (prigodom Balkanske konferencije u maju od Caribroda do Beograda i znatim do Oplenca vidio.

Evo što između ostalog „Haberа" kaže o svom posjetu Oplenca, svetog mjesta svih Jugoslavena.

Crkva je, kaže, spolja načinjena od bijelog mramora. Unutrašnjost kako same crkve, tako i kripte obložena je sva u mozaiku Crkva danas, poredtoga što je u njoj ovjekovječena slikarska umjetnost. pretstavlja jedan prvoklasan aritektonsko-umetnički objekat. U ovom hramu Dinastije Karađorđevića, koji je postao nacionalni hram svih Jugoslovena, počiva Vožd Karađorđe i njegovi potomci. Opisuje zatim mjesta gdje počivaju Kralj Petar I. Veliki Oslobodioc i Kralj Aleksandar Prvi Ujedinitelj.

Čovjek mora da se čudi ovom veličanstvenom dekoru crkve. Interesantno je, kaže novinar, da su, uprkos veličanstveno dekorisane i bogate crkve, grobovi veoma skromni, čime se bez sumnje želi pokazati da je poslije smrti svako jednak.

Na svršetku svoga divnog opisa o Oplencu, novinar kaže da svaki mora izaći sa ovog veličanstvenog mjesta sa teškim srcem, sjećajući se velikog slovenskog sina, Kralja Mučenika. Jugosloveni su rješili da nazovu ovo mjesto za svoje Sveto, jer svi oni koji dolaze, bio Hrvat, Slovenac, Crnogorac, Južnosrbijanac ili Srbin, vraća se sa Oplenca nadahnut istom idejom, kao Jugosloven. Oplenac daje narodu istu ideju, iste misli, isto uvjerenje svima Jugoslovenima.

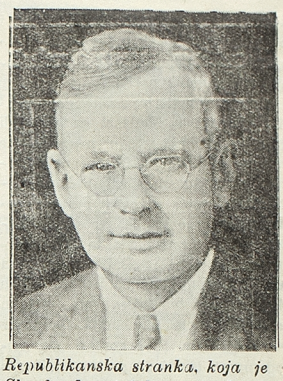
(Glas Boke)

Novo sredstvo za porođaj bez bolova: preparat „D"

Lenjingrâd. Direktoru prve klinike lenjingradskog Ljekarskog instituta profesoru Skorbanskom je predano novo sredstvo za porođaj bez bolova, koji je on nazvao „preparat D". Primjena tog preparata u 150 slučajeva je dala pozitivan rezultat. Sredstvo sastavljeno od materija za uspavljivanje je bacilo porodilju u dubok san i oslobodilo ju je od svju bolova.

Katedra turistike na Krakovskom univerzitetu

Varšava. Na predlog krakovskog vojvode je na Jagelonskom univerzitetu u Krakovu otvorena katedra za turistiku, koja je povjerena docentu geografskog instituta tog univerziteta dr Stanislawu Leszczyckon. Dr Leszczycki je poznât stručnjak na polju turistike, turističke statistike i balneologije. Katedra turistuke je osnovana na temelju odluke lanjskog kongresa turističkih referenata svju vojvodina u Poljskoj.



Republikanska stranka, koja je u Clevelandu održala svoj zbor, izabrala je kao protukandidata Rooseveltu za predsjedničku stolicu, guvernera Landon.

PRETEČE MALE ANTANTE

Bukurešt. — Član rumunjske Akademije profesor Ion Lupaš iznosi u „Universulu" interesantne podatke o istorijskim pretečama Male antante. Autor izražava nazor, da se Mala antanta nije rodila političkom potrebom danog momenta, nego da je sazrela iz saradnje između Rumuna, Jugoslovena i Slovaka.

Već iz statistike s kraja 18 veka vidimo, da je samo trećina tadašnje Ugarske bila nastanjena Madžarima, dok su većinu sačinjavali Slovenci, Rumuni i Nemci. Ta brojčana premoć je uznemirivala Madžare i zbog toga su brzo zaveli politiku mađariziranja mađarskog dela stanovništva. Nedavno je madžarski ministar prosvete priznao, da davno ne bi bilo ni traga ni glasa turanskom elementu, da nije vođena politika mađarizacije.

1791 godine je Herder u svojim „Mislima o filozofiji istorije čovečanstva" napisao, da su Madžari rasejani među Slovenima, Nemcima i Rumunima, u sopstvenoj zemlji pretstavljaju manjinu i za nekoliko stotina će se teško moći utvrditi i trag njihovog jezika. Madžarski grof Stevan Szechenyi je uznemiren ne samo sudbinom svog naroda nego i sudbinom austro-ugarske monarhije još 1813 godine prorekao, dâ će se ta monarhija za sto godina raspasti usljed nepravdi, koje se nanose madžarskim narodima.

Drugi Madžar grof Wesselanyi je g. 1843 zvonio na uzbunu, da će se Madžarska ograničiti na teritoriju na kojoj žive Madžari i da će krajevi Srbâ, Slovaka i Rumuna otcepiti.

Madžarski strah je postao tim veći, čim više se je ispoljavalâ solidarnost između ugnjetavanih ugarskih naroda. Tako je još u 18 stoleću između Rumuna i Srba došlo do uske saradnje u borbi za odbranu pravoslavlja. Karlovački mitropolit Pavle Nenadović je nekoliko puta u Beču intervenirao protiv katoličkog prozelitizma i njegovo istupanje je probudilo pravoslavno rumunsko stanovništvo u Erdelju. Zahtevi banatskih Srba iz 1790 godine bili su inicijativa za političku borbu Rumuna iz Erdelja. Političke pretenzije Rumuna su tadâ bile tako velike, da je erdeljski guverner grof Banffy zahtevao opozivanje episkopa Adamovića iz Sibinja, jer ga je smatrao za eksponenta političkih zahteva erdeljskih Rumuna.

Revolucionaran pokrel 1848-49 godine je chrabrio ugnjetavanje naroda u Ugarskoj i Rumuni iz Erdelja su na čelu s episkopom Andrijom Šagu-

nom zajedno sa Srbima, Hrvatima i Slovencima preduzeli političku kampanju za razbijanje Ugarske i oslobođenje ugnjetavanih naroda.

Kad je u monarhiji inaugurisan konstitucioni režim, Madžari su pokušali da u parlamenat uvedu nemadžarske narode, obećavajući im specijalan zakon o narodnostima. Ali obećanja mađarskih plemića su ostali prazna obećanja još dugo vreme, jer su se Madžari bojali obnovljenja moravske države na severu i „Dakorumunije od Arada do Dnjestra" na istoku. Strah Madžara nije bio neosnovan, jer su se separatističke tendencije ispoljavale sve očiglednije. 1868 godine su najzad morali izneti na pretres zakon o narodnostima, koji je obećan još pre 20 godina. Ali zakonski predlog se zasnivao na fikciji, da u Ugarskoj postoji samo jedan politički narod i to madžarski. Takovo shvatanje pitanja je izazvalo otpor među Srbima i Rumunima, koji su preko dr. Svetozara Miletića i za Rumune Hodoša i Moczonija konstatovali, da kad Madžari nisu u stanju da reše problem narodnosti, onda će to uraditi drugi.

Bilo je i razumnih Madžara, kao na primer književnik baron Eötvös, ministar narodne prosvete u Ugarskoj koji je video da na ugarskom jugu i istoku niče novi „Piemont".

Pred sam početak svetskog rata je general Konrad von Hötzendorf pisao svojoj ženi, da budućnost monarhije nije nimalo ružičasta i da Srbi i Rumuni uz pomoć Rusije zabijaju klince u mrtvački kovčeg monarhije.

Pre 40 godina, prilikom procesa memorandista, slovački advokati Pavel Mudroň, Matuš Dula i Miloš Štefanović su se zajedno sa Srbinom dr. Gavrilom požurili u Kluž, da brane optužene Rumune.

I već 10 augusta 1895 su se u samoj Budimpešti okupili pretstavnici budućeg Male antante — Rumuni, Srbi i Slovaci pod predsedništvom Srbina Politz-Desančića. Tada je udaren temelj srpsko—rumunsko—slovačkoj narodnoj stranci, koja je osnovana 1905 godine. Pretsednik stranke je bio Rumun Teodor Mihaly, a prvi sekretar sadašnji čehoslovački ministar predsj. dr. Milan Hodža.

POPRAVCI NA VODOVODU na Krki vršiće se ovih dana pa će u grad dolaziti manje količine vode za vrijeme opravka (sedmica dana). Za ovo doba preporuča se štediti vodu. Prekršitelji biće najstrože kažnjeni.

G. PROF. UNIV. U GÖTTINGENU Dr GRUBER pretstavljen od up. primar. g. Dr Pazini održao je u nedjelju u Učit. školi predavanje o kamencu u mokraći. Predavanje su posjetili naročito gg. ljekari.

U NEDJELJU dne 14 o. mj. priređena je na Učit. školi izložba đačkih radova.

NAŠI NARAŠTAJCI NA SLETU U Subotici pri saveznom natjecanju, prema radio vijesti, plasirali su se u nižem odeljenju na treće mjesto što je veoma značajan uspjeh.

POVORKA DRUŠTVA CRV. KRSTA održana je u nedjelju u 8 sati u proslavi ljetnjeg dana Dr. C. K. Povorci, koju je predvodila mornarička glazba prisustvovali su predstavnici drž. ustanova i svih rodova vojske članovi društva i djeca svih narodnih škola sa nastavnicima. Djeca su nosila zastavice i značke Crv. Krsta, te veselo, kličući patriotske uzvike, išle gradom.

U interesu svoga mjesta šaljite redovito dopise

Sa sjednice gradskog vijeća

U Nedjelju dne 14 ov. mj. održana je sjednica gradskog vijeća. U 9 sati pretsjednik gradskog poglavarstva g. Marko Bačinić pozdravlja prisutne. Konstatira da je prisutno 23 vijećnika, dakle potreban kvorum i otvara sjednicu.

I. tačka dn. reda: Razvrstanje opć. službenika po činov. zak. od 1931 g. i redukcija služben. prinadležnosti prema uredbi od 17-IX 1935.

Uredbom o sniženju službeničkih plata, koja važi za državne službenike, imali su se sniziti lični i porod. dodaci i općinskim službenicima. Kako su oni bili razvrstani po zakonu od 1923, na njih se nije mogla primijeniti uredba o sniženju, pa je zaklj. od 22 XII 1935 bilo načelno usvojeno da se prethodno imaju činovnici razvrstati po novom zak. od 1931 god., pa tek onda sniziti im prinadležnosti. Na današnjoj sjednici prihvaćen je zaključak po kojem se služb. razvrstavaju po novom službeničkom zakonu sa 1-IV 1936, tj. od početka nove budžetske godine. Ovo prevođenje zahvata stalne opć. činovn. kontraktual. i privrem. te zvaničnike i službenike. U vezi ovog zaključka donosi se rješenje za svakog službenika napose. Ovo prevođenje služben. smatra se provizornim, jer će se to pitanje definitivno regulisati službeničkim statutom koji će se u najskorije vrijeme iznijeti pred grad. vijeće.

II. tačka: Pretres predloga budžeta sa spiskom opć. taksa i nameta za 1936-37.

Prije prelaza na ovu tačku dnevnog reda g. pretsjednik čita brzojavnu čestitku koju je Gradu uputio g. minis. građevina dr. Marko Kožul : „Prilikom današnje proslave 15—godišnjice oslobođenja Krešimirovog grada primite moje najiskrenije čestitke sa najljepšim željama za procvat našega grada u ujedinjenoj domovini. — Kožul".

Prije pretresa budžeta pretsjednik je dao izvještaj iz kojeg se razabire da se redukc. plata službenika uštedilo 194000 din. Dalje govori o uvedenju, odnosno povišenju, opć. dača na neke uvozne predmete, naročito na brašno, na koje je povišena uvoznina od $^1/_2$ posto od vrijednosti na 3 pare po kg., onda uvoznina na drveni grad. materijal poviš. na 100 din. po vagonu, te taksa na vodu povišenu je za 50 po sto. G. Pretsjed. kaže da će od povišice na trošarinske predmete financijski efekat biti 392.000 dinara, a na vodu 200.000 din. Ova neznatna povišica, naročito na brašno taj predmet prehrane širih narodnih slojeva, nesmije da izazove povišicu prodajne cijene brašna i kruha u našim trgovinama. Razliku povišice treba da snose sami trgovci jer ona neće bitno uticati na njihovu zaradu. Što se tiče povišice na ostale artikle, koja je isto tako neznatna, niti ona nebi smjela da izazove povišicu cijena. Međutim ovi artikli nisu predmet dnevnih potreba siromašnih slojeva nego onih bolje situiranih, pa ukoliko bi cijene, možda, nešto i poskočile, to neće uticati na životni standard tih slojeva. Pristojba na vodu povisuje se za 50 posto protiv čega se, misli g pretsjednik, neće niko buniti jer je cijena vodi u Šibeniku i onako veoma niska. Zatim se bavi predlogom budž. i obrazlaže neke korekture u spisku opć. taksa i nameta. Vijeće je ranije obavješteno o svim promjenama u nacrtu budž. i spisku taksa pa izjavljuje da nije potrebno da se u cijelosti nanovo čita, nego se prelazi na pretres prigovora udruženja ugostitelja i udruženja trgovaca čiji se prigovori u cijelosti odbacuju. Na predlog vijećnika Maričića ne prihvaća se uvozna stavka na suho grožđe od 75 p. koliko je predložilo Gradsko pogl. nego se povisuje na 1.50 din. po kg. Dr. Peturica protivi se uvođenju uvoznine na južno voće od 2 din. po kg i traži da se na limune, naranče, banane, odredi uvoznina od 25 p. po kg. što se prihvaća. Dr. M. Iljadica protivi se predlogu Gr. pogl. na poviš uvonine na brašno, drvo, građu it.d. i traži da ostanu po staromе, što vijeće jednogl. odbija. Na predlog dr. Iljadice uvozna stavka na obični sapun povisuje se na 50 p. po kg. kako je i prije bilo. Ovim zaključkom vijeća nije se složio dr. Poturica jer smatra da je time favorizirana ind. sapuna u Šibeniku na štetu potrošača. Toga radi, u ime činovnika i penzionera izražava odvojeno mišljenje u pravcu da se uvoznina snizi na 25 p po kg. kako je predložilo Gradsko poglavarstvo.

Nakon pretresa budž. isti je prihvaćen sa ukupnim rashodima od 7,044.091 d, a prihodima od 6,087.659 dinara ; manjak prihoda u sumi od 1,356.432 din ima se pokriti 80 posto Grad. prirezom na ukupnu sumu drž. neposr. poreza od din 1,565.540·69

III. tačka: Pretstavka Pretstoj. grad. policije za razvrstanje grads. policij. službenika po uredbi o ustrojstvu i djelokrugu Pretstoj. grad. policije i povećanja broja stražara, odbija se u cijelosti. Ovaj svoj zaključak vijeće obrazlaže tim što se općina nalazi u teškim fin. prilikama pa nemože da podnese izdatak na polic. ni kakav je sada, jer on apsorbuje $^1/_5$ cjelokup. opć. prihoda, a kamo li da se poveća.

Općina Šib. odavna traži da troškove oko policije preuzme država jer bi jedino tada policijska služba mogla da bude organizovana prema savremenim zahtjevima, a općina bi se rasteretila. Razvrstanje polic. osoblja nemože se privremeno izvršiti po spec. uredbi koja važi za polic. službenike jer će se to pitanje riješiti službeničk. statutom koji će obuhvatiti sve kategorije grad. činovnika i u koji će analogno § 104 ur. o grad. općinama obavezno ući i odredbe koje su sadržane u § 12 zak. o izvršnim pol. služb. od 1930 g.

Na vijeću je prihvaćen kontraktualni ugovor koji reguliše službovne odnose sa gradskim graditeljem g. Ružičićem R. Dalje su riješeni mnogi prigovori proti odl. pretsjednika glede odmjerenja taksa na firmu, kanal. i boravak. Primljen je u zavičajnu vezu uslovno Franjo Kindermann kontraktualni muzičar u Mornarici. Prihvaćen je predlog o zamjeni zemljišta između općine i Čičmir Krste čije će se zemljište upotrebiti za izgradnju prilaznih puteva k novoj gimnaz. zgradi. — Time je dnevni red iscrpljen.

G. pretsjednik zahvalio je vijećnicima na odazivu i zaključio sjednicu u 1 sat popodne.

Pokojnici

† *Mirko Benković* dugogodišnji upravitelj tvornice „Cetina" u Omišu, član jedne od najugl. patricijskih omiških obitelji, tih skroman i radišan zaštitnik radničke sirotinje, u najljepše doba u 53 oj godina života preminuo je 12. o. m. izazvajući kod svih poznavaoca toplo saučešće.

† *Antun Kalinić* kr. okr. šumar u m. i čin. o. d. „Sava" odlik. ord. Sv Save, brat našeg uvaženog suradnika g. Jurja Kalinića preminuo je blago u Gospodinu u 53-oj god. života u petak u Zagrebu. Sprovod na kojem sudjelovalo je mnoštvo prijatelja i štovatelja uslijedio je u subotu na Mirogoju.

Ožalošćenim obiteljima naše toplo i najiskrenije saučešće.

Nastavak slave oslobođ. Šibenika

U petak na podne, na slavi 15 god. oslobođenja Šibenika, prisustvovali su pretstavnici vlasti banketu koji je Komanda mesta priredila. Na banketu govorio je g. general Božić, g. pretsj. Grad. pogl. Bačinić i drugi. Popodne u 3 sata održana je vojnička zabava na kojoj je najvažnija tačka bila vježba sa kopljima i živa slika gdje je simbolički prikazano: »Čuvajmo Jugoslaviju.« Naveče u okićenoj bašti Ofic. doma priređena je zabava sa koncertom i plesom, kojoj su prisustvovali gg. oficiri i brojno građanstvo.

Bez komentara.

Pri ovogodišnjoj proslavi 15. obljetnice oslobođenja od teškog tuđinskog jarma i dolaska naše junačke vojske (12-VI), dok je po čitavom gradu lepršao bezbroj naših zastava, upadno je bilo što iznimno baš ove godine nije bilo vidjeti nikakova znaka veselja ni zastava na velikoj zgradi Grand Hotela kafane i restauracije Krka, pa ni na rk. biskupskoj palači, na župskim uredima, ni na fratarskim samostanima, koji su inače u svim plemenskim paradama prvi među prvima. Dosta žalosno ! Šibenčanin.

Novi pansion „Borovnik"

otvoren je svečano u Tijesnome u nedjelju. Iz Sibenika je otišlo preko sto posjetnika, a iz okolnih mjesta još veći broj, tako da je sala i bašta novog pansiona bila dupkom puna. G Pasqualin zadužio je uvelike svoje mjesto i naš grad time što je uredio ovako lijep pansion. Uvjereni smo da će i unapred svaki gost biti sasvim zadovoljan jer je vlasnik, g. Pasqualin, poznat kao čovjek uslužan i zauzetan.

Iz Komiže

(11. VI.)

Zastave. Mislimo da je u našoj varoši kao nigdje, jer se po crkvama gdje bi morao biti ulaz slobodan svakom katoliku... pa bio on englez ili abesinac, viju samo plemenske, hrvatske zastave. — Ima katoličkih društava na pretek — i muških i ženskih — a sve je to usredotočeno u staroj župskoj kući. Katolička omladina pjeva: *Naš papinski barjak mora da se vije — A komu je krivo neka se ubije!* — Sve se ovo događa otkada je u našu župu došao novi župnik Don Pavao Tomić. Je li to na korist kršćanske vjere??

Ribolov. Straik družine je prestao, jer su se nagodili sa vlasnicima trata na 36 dijelova, t. j. vlasniku 16, a družini 20. Prošlog mraka na Palagruži, Brusniku, Sv. Andriji, Biševu i Komiži, posulilo se je 350 barila sardjela. Cijene nema. Oko svršetka štrajka pohvalno bila se je zauzela Direkcija Pomorskog Saobraćaja u Splitu i poslala činovnika u Komižu.

Brusnik. Već neko vrijeme vadi se kamenje s tog otočića i izvozi u Split za popločanje puta Split—Trogir. Taj otočić je jedini u vodama općine Komiške, koji ima zgodno pristanište za ribare, pak bi bilo potrebno da Direkcija Pomorskog saobraćaja pošalje komisiju e da se razvidi čije je vlasnosti taj otočić. Otočić nema vegetacije, i slap morski baca preko njega. Poželjno je da se Direkcija Pomorskog saobraćaja zauzme za ribare i razvidi što je na stvari.

Dneva 7 VI - iz Visa. U Komižu došao je zamjenik sreskog narodnog zastupnika g. Ivan Farolfi sa viškim hrvatskim diletantima. Višani su došli sa hrvatskom zastavom. Malo ih je svijeta dočekalo. Uvečer su davali predstavu *Matiju Gupca.* Sa svom agitacijom pokrštenih čifuta, mislimo, da im je materijalna strana bila slaba. Zli jezici vele: svako čudo — za tri dana!

širite »TRIBUNU«